

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Lvdovici Venegas ... Mariale beatissimae virginis variis
conceptibvs moralibvs illvstratvm**

Venegas, Luis

Fribvrgi Brisgoiae, 1624

Sermo secundus

[urn:nbn:de:bsz:31-160454](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-160454)

Sermo Secundus.

PRO SALVTATIONE

Angelica.

Apientissimus Rex Salomon, ad ostensionem suæ gloriæ & magnitudinis, thronū erexit, puro ebore & fulgentissimo auro vndique coopertum atque exornatum. *Fecit ergo Salomon thronum ex ebore grædi, & operuit illum auro fulvo nimis; 3. Reg. cap. 10.* Deinde figuris & pulcherrimis leonum imaginibus distinxit, tantoq; artificio & ingenio hoc opus elaboratum fuit, vt & spiritus Diuinus, qui de rebus omnibus sapientissimum potest iudicium ferre, apertè affirmarit, non fuisse tale opus in vniuersis regnis, etiam si illi N. li. pyramides & præstantissimum Davidis sepulchrum, ac totius mundi portenta, comparare velis. Sed quid Salomonis thronus, si throno Beatiss. Virginis hodierna die intrà sanctissimæ Annæ vterum fabricato conferatur? noster enim sapientissimus Rex Salomon supremus omnium artifex Deus, de quo dictum est; *Ecce plus quàm Salomon hic*, qui alium Salomonem diuitijs, ingenio & sapientiæ superauit, ad ostensionem suæ magnitudinis & infinitæ sapientiæ, hodierna lu-

ce Beatissim. Virginem tanquam præclarum suæ Maiestatis thronum in integritatis & munditiæ signum ex puro ebore confectum efformavit, vndique etiam ex fulgentissimo magni pretij & æstimationis auro, in signū præstantissimæ gratiæ & charismatum supernaturalium, quibus tanquam margaritis illius anima decorata & exornata fuit, ingenioso artificio cooperuit; Nihil in illa reperire poteris quod aureum non sit; Figuræ & imagines quibus hic elegantissimus Mariæ thronus decoratur, illius avi & parentes extitère, qui præclaris virtutibus splendidissimè micarunt. Si enim genealogiam attentè percurras, Reges, Prophetas, & Patriarchas conspicias. Tanta est & tam eximia huius nouiter fabricati throni pulchritudo, vt etiam cœlestia palatia, illorum sydera & planetas in maximam admirationem rapiat, *de cuius pulchritudine sol & luna mirantur.* Nostro sanè & rectè sentientium iudicio, nihil excellentius aut præstantius Deus noster suæ omnipotentia fortissimo brachio vtens, molitus & fabricatus est, etiam si Samsones, Hieremias, Baptistas, & Apostolos, qui in sanctitatis culmine primatum tenuère, in vnum congeras; Opus planè Diuinum omnium mortalium oculos & corda rapiens. Vellè aliquid de tam præstati & excellenti opere saltim balutièdo proferre, quod cõgruè præstare non potero, nisi ad sit gratia spiritus Diuini, Dicamus Aye Maria.

Li-

Liber generationis Iesu

Christi, Filij David.

Matth. 1.

Merito sanè, charissimi Auditores, gloriosus Apostolus & Evangelista Matthæus statim huius Evangelij initio concupiscentiam carnis in Davide carnali peccatore repræsentatam nobis ante oculos propõit; Tum vt huius vitij effrenatam audaciam perpendere mus, quæ tanta est, vt etiam in generatione Christi proprium locum & sedem habere non dubitãrit; Tum etiam, vt nobis apertè constaret omnium malorum primum principium, & bonorum omnium totalem necem & desolationem, concupiscentiam carnis censendã esse, quod ex ipso Evangelij contextu graviter comprobare & roborare possumus. *Iudas autem genuit Phares & Zaram de Thamar.* Historia habetur *Genests capite 38.* vbi refertur hanc fœminam molestia & furore in Iudam suum focerum arreptam, quia noluit Sela proprium filium, iuxta promissionem sibi factam in matrimonio tradere, quoddã scelus in Iudæ vindictam propria mentis arte & industria ex cogitãsse. Accidit ergò vt Thamar viduæ vestes in meretricis habitum mutaret, quo induta viam quandam aggressa est, quã Patriarcha Iudas necessariò venturus erat, in biuio itineris confedit, vbi iter in duplicem quasi semitam dividebatur, & cum Iudas ad-

ventãssset ipsam in meretricis forma & habitu conspiciens, minimèq; agnosceus, illius amore captus, cum illa concubuit, quæ ex ipso duos filios concepit & peperit, Phares & Zaram; Et cum fœminæ potiùs rei familiaris quàm personæ amore ducantur, statim à Iuda suæ turpitudinis præcium efflagitavit. *Dabis mihi (inquit) annulum tuum, & armillam & baculum, quem manu tenes.* Circa relata[m] historiam, ad nostrum propositum hæc mihi consideranda occurrant. In primis locum considero, vbi Thamar Iudam est depredata. In bivio captam venationem expectauit, vbi duæ semitæ oriebantur, in quibus dæmon mira arte nostrum animum deludens, homines per montana peragrantes à recto in Deum tramite seducens, in oblectamenta & delicias carnis præcipites agit. At, quæ sunt delectationum huius sæculi viæ & semitæ, quas mundani homines tantopere exoptant, & amplecti cupiunt? Sanctus Ioannes Evangelista *Epist. 1. cap. 20.* eas accurate enumerat. *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Hæ sunt semitæ, in quibus dæmon tanquam vigilantissimus venator seductam venationem expectat. Ad cuius comprobationem Athonius Richardus, verbo Pluto, refert, antiquorum consuetudinem in depingendo ementitum Deum Plutonium fuisse, quod ipsū curru[m], qui à tribus ferocissimis equis trahebatur, in-

sidentem, manibus suis tridentem, si-
 vetriscupidem, hastam acutissimam
 gestantem, depingerent. Hac Pluto-
 nis effigie significare voluerunt, vt no-
 tat Georgius Venetus in sua Harmo-
 nia, folio 212. dæmonem per Pluto-
 nem representatum triplici viæ præsi-
 dere, nempe luxuriæ, auaritiæ, ac su-
 perbiæ, & vnicuique tridentis alte-
 ram cuspidem defigere, quâ mortali-
 um animos configere conatur, vt le-
 thali vulnere confossi, ad veram vi-
 am inveniendâ nequaquam aspirent.
 Verum notate, Auditores, in hac itine-
 rum divisione & partitione, quæ reuera
 ducunt ad mortem, primū locū obtine-
 re concupiscentiam carnis, vt Ioan-
 nes testatur, *Omne quod est in mundo,
 concupiscentia carnis est.* Hoc etiam
 Thamar indicavit in bivio sedens, ac
 meretricis effigie & figura apparens;
 Vt vnusquisque animaduertat, radi-
 cem & principium omnium malorum
 esse carnis concupiscentiam; Imò ex-
 perientia ipsa id comprobatum reperi-
 mus, si ad adolescentem mentis oculo
 cõvertamus, qui vbi ad vsum ratio-
 nis pervenit ac de propria persona deli-
 berat, hanc cõcupiscentiæ viâ frequen-
 tibus secutus, à vero Dei tramite declinat;
 Neq; enim tunc eum auaritia sollicitat,
 aut superbia exagitat, aut eminentia
 loca perturbant, cum hæc omnia suis
 viribus & ætati imparia esse apertè co-
 gnoscat, id ergò, quod illius animū fre-
 quentius stimulat, carnis cõcupiscen-
 tia & appetitus reputatur. Adolescens

ille, quem filium prodigum appellant,
 de quo S. Lucas ait cap. 15. cum ad æ-
 tatem iuvenilem pertigisset, omnem
 patris substantiam, non in pompa, &
 apparatu sæculari, non in honoribus
 & dignitatibus, quibus solent homines
 in sublimè elati inflari & superbire,
 sed in luxuria, & carnis concupiscen-
 tia, consumpsit, & sic veram virtutis
 semitam, solis libidinis stimulis vexa-
 tus, dereliquit; Est itaque hoc primum
 malum, quod animum nostrum de-
 vastat ac deturpat. Id quod secundò
 considerandum circa historiam Tha-
 mar, est, quod exposulârit ipsa pro præ-
 tio & stipendio turpitudinis, primò
 anulum, secundò armillam, tertio
 baculum. Iam quid significavit car-
 nem in Thamar representatam à lascivo
 peccatore anulum in mercedem
 postulare? Multa indicat & adumbrat,
 quæ notati dignissima sunt, addigno-
 scendam libidinis & concupiscentiæ
 perniciosam exitiosamq; lucem. *Paulus Scaliger lib. 2. fol. 20. ait.* Per annu-
 lum durum carcerem, & molestam ca-
 ptivitatem indicari, nec incongruè; E-
 am enim infert carnis concupiscentia,
 cum primò à carnali peccatore suâ li-
 bertatem, quæ pratiofior est auro &
 margaritis summi pretij & æstimati-
 onis, poscat, statim conatur redigere
 hominem in miseram servitutem & in
 perpetuum carcerem. Ita asseruit spiri-
 tus sanctus loquens de muliere, vbi vo-
 cat ipsam nomine laquei & sagenæ.
*Laqueus peccatorum est, & sagena cor il-
 lius,*

lius. *Eccles. 7.* quæ omnia indicant captiuitatem & carcerem. Vocat spiritus Diuinus mulierem laqueum, & illius cor sagemam; Quia illius malitia tanta est, vt ad vastissima maria, & ad terræ planitiem se extendat. Pisces non capiuntur laqueo, sed hamo, vel sagemena, aut retibus, nequè terrestria animalia capiuntur hamo vel sagemena, sed laqueo ad pedes vel collum extorto; Vult ergò significare spiritus Diuinus tantam esse mulieris libidinosæ pernitie ad subiugandos & capiendos homines, quod illos veluti pisces in mari in sui cordis sagemenam immittat, & in terra molestissimos captiuitatis laqueos præparet, omnes cuiuscunq; status & conditionis sint, strictissimis laqueis quasi inuitos constringat. *Laqueus peccatorum est, & sagemena cor illius.* Notate illud verbum, sagemena, quæ significat specialem, & artificiosum modum capiendi pisces, ita enim à piscatore sagemena capiuntur, vt nullo modo possint, etiam saltando, aut magna commotione facta ex illa exire, quod in retibus non ita cõtingit, plerumque enim ex illo liberati pisces in proprijs retibus piscatores quasi deludunt. Cor ergò mulieris sagemena est; Nam si semel intra se carnalem peccatorem cõcludat, dicit & perpetuo carceri mancipat, ita vt etiam si velit ex duro illo carcere foras prodire, haud, aut ægrè possit, vt experientia magistrà compertum & exploratum est. Illud etiam significat annulus, vt notauit sanctis. paguinus lib. 6. suarum intro-

ductionum cap. 3. *secretum videlicet.* Est, inquit, annulus signaculum secretorum. Nam cū primùm mulier carnalem hominem in miseram seruitutem, tanquam seruum humilem sibi mancipavit, statim claves sui cordis enixè postulat, vt sic anima capta, aperta cordis ianua illius secreta callidiùs perscrutetur. Sic Samson quã primùm Dalilæ amore captus, illius brachijs innixus dulciter recubuit, ita etiam cordis sui ianua Dalilæ patuerunt, vt licet animaduerteret, illam nõ aliud quàm propriam necem & pernitiam moliri, nihilomius tamè omnia cordis secreta, vt ipsa circa capillorū fortitudinè postulabat, apertè monstravit. Stephanus Episcopus Eduensis in tractatu à se edito sacramento altaris cap. 11. aliam refert annuli significationem; ait enim, significare fidelitatem Deo & Ecclesiæ adhibendam, & id indicare asserit, annulum digito Episcopi impositum. Illius verba sunt. *Annulus in digito Ecclesiam, cuius minister est, sponsam Christo associat.* Carnem ergò annulum à carnali peccatore in lasciuia mercedè postulare, quid iuxta hanc doctissimi Stephani explicationem indicavit? Non aliud sanè nisi quod statim caro necem & totalem fidei nostre vastationem moliatur, hominem spoliet fide, vt in media veritatis luce cætutiens, illius fulgētissimos radios ad modū noctuæ & vespertilionis non percipiat. Vnde tot in misera Germania exortæ hæreses? Omnes ex libidine & effrenatæ carnis

nis concupiscentia, tanquam ex pernitiola sentina originem duxerunt. Quid aliud sapientissimū Salomonem à vera Domini nostri fide separauit, vt Idolis sacrificaret, nisi libido & mulierularum amor lasciuus? ab his namquē seductus, à fide apostatauit. Petijt secundò Thamar armillam, quæ iuxta sanctispagninum loco citato robur & fortitudinem significat, sic enim ait. *Armilla prapostorum opera fortia.* Ambrosius Calepinus curiosè notauit, armillas olim ornamenta quædam fuisse, quæ ab Imperatoribus, militibus strenuis, tanquam insignia & stemmata illustrissima cõferri solebant, his insigniti partas ab hostibus victorias, & sua egregia facinora ostentabant, illas que, vt mos est apud nostros equites nobilissimos Hispanos Sancti Iacobi, vel sancti Ioannis, aut alterius militaris ordinis, sinistro brachio gestabant; ipsi enim equitum insignia sinistro pectoris lateri affixa deferunt; Et hinc derivata est ista vox armilla ab armis scilicet; quia armillæ apud veteres non nisi præclaris militibus, & in armorum strepitu versatis conferebantur: Tum etiam quia brachiū exornabant, (quod latini armum vocant) Solent etiam Postæ armillati cursores appellari, quia in pectore, aut ex collo appensa quædam suorum principum insignia argento, aut auro impressa, gestant; Petijt ergò Thamar à Iuda armillam, quæ illius fortitudinem & strenui equitis insignia referebat,

vt sic viribus, fortitudine, & equitate insignibus destitueret: Homo enim carnalibus concupiscentijs deditus, ex fortissimo leone in debilem & inermem fœminam statim commutatur, Quid robustissimum samsonem ita deiecerit? quis illū viribus, & sua pristina, & antiqua fortitudine privavit, vt in manus Philistinorū deueniret? non aliud quam sua carnalis concupiscentia, & in Dalilam effrenatus amor, qui homines inermes & effeminatos reddit. Quod apertè Ioanni demonstratum fuit *Apoc. cap. 2.* Nam vidit Angelum flammeis oculis, seuero & minaci vultu ignea verba contra Episcopum Thiatyræ acriter proferentem. Et si ab Angelo sui furoris, & iustæ indignationis causam perquiramus, non aliam in scriptura inuenimus, nisi quia permisit Iezabel. *Quia permittis mulierem Iezabel.* Circa intelligentiam huius loci, quid per Iezabel intelligatur, sequar tanquam veriorum explicationem Sancti Augustini Ticonij, Bede, Primasij, Ruperti, & Ioachimi, qui intelligunt per Iezabel procaces & effeminatos hæreticos, qui sèper Bacho & Veneri seruietes in fœminas commutati, non alio quàm Iezabel nomine decorandi sunt: Qui bus verba illa Prophetæ ad exprimendam illorum turpitudinem rectè congruunt. *Ecce populus tuus mulieres in medio tui. Nahum. cap. 3.* Quæ licet in litterali sensu de Ninivitis interpretentur, qui potius in hominum multitudine, quam

quàm in Deo ad consequendas victorias suam spem collocabant; quae causa mulieres appellantur, quia omnis militaris apparatus, si cum Deo conferatur, foeminarum conventus & fortitudo existimandus est. Sed in morali sensu excæcatis & execrandis hæreticis accommodanda sunt, ut potè qui præ libidine & lascivia propriè oblitæ naturæ, foemineam elegerunt. Animadvertant tamen Imperatores, Reges & principes igneum & minacem Angeli vultum contra Episcopum Thiatyræ, quia hæreticos in suo territorio permittebat, nè fortè in eadem damnatione existentes, irati Angeli vultum, propter hæreticorum exitiosam permissionem experiantur. Tertio & ultimo petijt Thamar baculum. In sacris literis baculus varia indicat. Primo significat rem familiarè, cui tanquam bacillo & firmissimo baculo, sæculi amatores inniti solèt. Hanc statim turpis foemina, in Thamar representata, in libidinis mercedem reportare intendit, totam amantis pinguem suppellectilem cautè & fraudulenter extorquet, plures divitias, quàm venustatem, aut rectam membrorum compositionem, æstimans, quod apertè in vxore Iob. demonstratum & comprobatum est; Nam cum primum sanctum virum pristina divitiarum affluentia vacuum & nudum aspexit, illius mortem nõ solum corporalè, sed etiam spirituale summopere desideravit. *Benedic Deo, & morere.* Septuaginta in-

terpretes ita vertunt. *Dic aliquod verbum contra dominum, & morere Iob. cap. 2.* vbi ad Blasphemias contra Deum excitabat, ita ut non solum corporis, sed etiam animæ iacturam faceret. Quid ad extremam paupertatem, (cum alias divitias affluenter possideret) filium prodigum reduxit? Non aliud nisi mulierum libidinosus amor; Ipsæ namquè eò miserè seductum iuvenem adduxerunt, ut vix glandibus, quibus sues pascuntur, saturari potuerit; Tanta fuit illius egestas & inopiæ magnitudo. Secundo baculus regimen Reipublicæ manifestat, quod sanè statim efflagitat foemineus amor; Nam foeminae suæ conditionis prorsus oblitæ, quàm primùm magnate aliquem suo amore captum animadvertunt, clavum reipublicæ tenere, & totius populi gubernacula tractare totis viribus conantur, ac si non ex costa, sed ex Adami capite efformatæ essent. Intueamini mentis oculis Præsidem, aut virum quempiam in publica dignitate constitutum, Ducem, Regem, aut Imperatorem, foemineo amore captum, ac obcecatum; tunc enim foemina in ipsius ditione & regimine imperat, ipsa veram regis personam, alter ementitam gerit, ipsa ad nutum & voluntatem, etiã renuente principe, omnia moderatur ac disponit. Sic Herodiades, etiam contristato Herode, Baptistam decapitari iussit; quia cum infestissimus Herodes puellæ amore cæcutiret, non ipse, sed Herodiades reipublicæ gubernacula tra-

C

la tra-

la tractabat, ipse regio duntaxat titulo gaudebat, Herodiades verò hæreditario amoris iure, & dominio regnum sibi vendicabat. Tertid tandem baculum fiduciam & firmissimam spem indicat, vt rectè demonstrat historia Rabfaces præcipui ducis exercitus Sennacherib Regis Assyriorum, qui cùm Hierosolymam obsideret, animadvertens Hierosolymitanos auxilium Pharaonis Regis Ægypti expectare, sic affatus est. *Ecce confiditis super baculum arundineū confractū istum* quasi diceret. Nulla vobis spes in Pharaone Ægyptiorum Rege statuenda & firmanda est. *4. Reg. cap. 18.* Postulat ergò baculum Thamar à Iuda, vt in mercedem suæ turpitudinis, spem saltim & fidelitatem extorqueat; Id namquè machinatur & molitur libido, spei scilicet perniciem & totalem devastationem, Ex qua intelligentia percipietur facilè quæstio illa difficilis, quæ excitari solet in libris Iob; Quare videlicet, cùm dæmon omnia bona patientissimi Iob funditùs evertisset, vsquè ad vltimam filiorum interuentionem, nunquam tamen illius vxorem tetigit, aut in minimo læsit. Sanctus Ioannes Chrysof: cuius mentem sequar, duo respondet, quæ difficultatem euacuant. Primò asserit dæmonem vxorem Iob illæsam reliquisse, vt in tot angustijs secum haberet vetus illud organum diaboli, quo primus noster parens Adamus, à prima illa, & antiqua suæ creationis pulchritudine deturbatus fuit, vt forsitan me-

dia vxore illud reportaret, quod nequè violenta filiorum morte, aut rei familiaris iactura, vel propria persona obtinere potuit. Secundò magis ad nostrum scopum respondet Chyrsf. Id ita à dæmone callidissimè excogitatum esse, vt vxor à sancto Iob spem penitùs auferret, nè illà munitus ac firmissimè roboratus, angustijs & molestijs, vexatus constans & incolumis persisteret. Quo medio, vrgente & instante dæmone, vxor Iob, illum aggressa est. Vt illius animum deiceret, & tandè ad desperationem incitaret. *Benedic Deo & morere. Iob. cap. 2.* Vbi septuaginta ita legunt, vt iam retuli. *Dic aliquod verbum contra Deum & morere.* Quibus verbis persuadebat, & incitabat Iob, vt spe abiecta, contra suum creatorem blasphemias proferret. Sed de his dicta sufficiat, vt ad laudes Beatissimæ Virginis propiùs accedamus, graviter enim, vt iudico, & firmiter comprobatum & roboratum est. concupiscentiam carnis omnium malorum initium esse, quin & omnium virtutum totalem perniciem, idèd nobis Evangelista Matthæus initio huius Evangelij in Davide carnali peccatore & quatuordecim generationibus primò designatis, huius execrandi vitij strages apertè indicavit, vbi concupiscentia carnis suam sæuitiã exercuit; In illis enim in memoriam revocatur incestus Patriarchæ Indæ, Thamar turpitude, Raab etiam describitur quæ exploratores terræ promissionis, intra proprias ædes occultavit, Ruth, quæ pro-

pria

pria arte & industria Booz sibi in matrimonio coniunxit, Davidis etiam adulterium ad mentem reducitur. In secunda huius Genealogie parte, quae alias quatuordecim generationes sub se comprehendit, avaritia regum veteris saeculi, in Roboam Salomons filio descripta, & ad viuum depicta, recensetur, à quo cum populus & magnates sui regni sumis precibus efflagitassent, ut saltem ex parte onera aliqua & impositiones remitteret; iuniorum consilia sequens noluit concedere, quin potius novis vectigalibus extortis subditorum animos in se concitavit; quo effectum planè fuit, ut decem tribus in illum insurgentes, alium sibi principem & Regem elegerint. In ultima tandem Genealogie linea, quae alias quatuordecim generationes sub se continet, Evangelista Matthaeus sacerdotum imperium & regimen commemorat, ubi sacerdotum antiqui saeculi superbiam & elationem representat. Ex quibus omnibus manifestè constat, in veteri saeculo antè Mariae & Christi generatiõem, concupiscentiam carnis, oculorum, & superbiam vite maxime viguisse, ut Ioannes testatus est. Sed notate dilectissimi, quod Evangelista Matthaeus ad antiqui saeculi confusionem, & ad praesentis aedificationem, & novam reparationem in nostro Evangelio tria praclarissima virtutum germina ad extirpanda & eradicanda praedicta vitia designat & describit. *Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae, de*

qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. Ad effrenatam concupiscentiae audaciam comprimendam, Ioseph Beatissimae Mariae sponsus proponitur, qui ita viriliter concupiscentiae impetum compescuit, ut cum legitimus Mariae sponsus existeret, virginitatem tamen mentis & corporis perpetuò colu erit, quod tamen in tota Christi Genealogia inauditum est, cum omnes usque ad Ioseph per corruptionem carnis descenderint, quod per illud verbum, *Genuit*, toties in Genealogia Christi repetitum, haud obscure indicatur, cum verò Evangelista de Ioseph loquitur, solum ait, *Ioseph virum Mariae*, quia solus ille inter suos progenitores concupiscentiam carnis superavit, non obstante matrimonij statu in quo, quod testimonio haud indiget, carnis concupiscentia suam causam iustificat, & aequam putat. Propter hanc virginitatis praerogativam dignus fuit, ut prestantissimam omnium, quae reperiri possunt, sponsam sibi castè desponderet, ac in matrimonium duceret. Quae sponsa in dignitate & excellentia etiam supremos spiritus Angelicos excellit, cum sit verissima Dei omnipotentis mater; Hoc matrimonio nullum praestantius aut excellentius excogitari potest; Ex quo Sanctus Ioseph, praclarum etiam & ineffabile Patris Dei nomen, debito castitatis iure sibi usurpavit. Secundum & longè sublimius ab Evangelista designatum germen, Christus est, regum & principum avari-

liam prosternens, vt cum rex regum & dominus dominantium legitimo iure foret (idem significat ea vox Christus, hoc est, victus in regem) & consequenter omnia essent sub sua potestate & dominio, vt indicant illa verba, *Meus est enim orbis terra Psal. 49.* ad huc tamen ad nostram & antiquorum regum ac sacerdotum avaritiam comprimendam, propter nos egenus factus est, vt inquit Paulus, *Egenus factus est cum esset dives, vt illius inopia vos divites essetis. 2. Cor. 8.* Illius enim pauperiem imitantes, caelestibus divitijs affluenter abundabimus. Sic explicat Sanctus Sixtus Papa tractatu de divitijs. Vltimum tandem & praestantissimum huius Genealogiae germen Beatiss, Maria ab Evangelista designatur. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus,* quae sacerdotum veteris testamenti elationem, superbiam & appetitum dominandi ita compressit, vt cum mater Dei, Spiritus Divini sponsa, & omnium creaturarum regina & mediatrix existeret, se tantum ancillam domini salutante & visitante Angelo confiteatur, *Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Luc. 1.* Super hanc sanctissime Mariae praexcellenter humilitatem, hodierna luce illius laudes (reiectis in vitilibus controversijs) proferemus & firmabimus, quas recte & accurate exprimit locus ille. *Sicut virgula fumi ex aromatibus myrrha & thuris, & vniuersi pulveris pigmentarij. Cant. 3.* Verba sunt spiritus Divini suae

charissimae sponsae Beatiss. Virgini dicta & accommodata. Et vocat illam *Virgulam fumi*, non virgam, sed diminutivo vtens nomine, virgulam appellat, vt suae sponsae profundam humilitatem exprimeret. Fuit sane virgula fumi in propria existimatione cito evanescentis, sed ita efficax & foecunda, vt ipsum Deum, à quo tota haec mundi machina dependet, tanquam pulcherrimum & praestantissimum florem produxerit. *Sicut virgula fumi ex aromatibus myrrha & thuris.* Rupertus Abbas praedicta verba ad nostram mentem explicans, sic ait. *Quid enim est fumus, & quid pulvis, nisi spiritus lachrimosus, & conscientia valde humilis?* ac si apertius diceret, fumus & pulvis humilem exprimunt, qui in propria & mundi aestimatione cinis & fumus est. *Loquar ad dominum meum cum sim cinis & pulvis. Genes. 18.* Se pulverem & cinerem coram Deo fatetur Abrahamus, & consequenter debilem, infirmum, ac parum constantem & stabilem, pulvis enim & cinis terra emortua & nullius virtutis ac feracitatis est; Sed hoc coram mortalium oculis ita contingere intelligendum est, nam in Dei conspectu cinis & pulvis non terra emortua, sed lapides sunt magni praetij & aestimationis. Quod aperte demonstrari potest, cum Moyses & alij septuaginta Senes Deum conspexerunt, ad cuius pedes lapis sapphyrinus erat. *Quasi opus lapidis sapphyrini, & quasi caelum cum serenum est. Exodi 24.* Notanda sunt dili-

gen-

genter illa verba, quasi opus lapidis sapphyrini. In Hebraea enim versione solum legitur, quasi opus lateris. Iuxta quam versionem ad nostrum propositum maximum mysterium aperitur, materia enim ex qua later conficitur, pulvis & limus est. Quomodo ergo Moyses & septuaginta senes laterem in pretiosum lapidem commutatum aspexerunt? Ea sanè ratio est; Nam pulvis & cinis lachrimosum spiritum, & conscientiam valdè humilem representant, vt Rupertus explicuit, qui ergo in propria æstimatione cinis & pulvis est, coram Deo in lapidè sapphyrinum commutatur. Idèd Moyses laterem sub pedibus divinis constitutum, in quo vir humilis & abiectus representatur, in sapphyrum pretiosissimum conuersum intuetur; qua propter Spiritus Divinus Beatiss. Virginem, quæ in propria æstimatione fumus erat, citò euanesceus virgulæ fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris cõparat; Thus etenim suauitatè spiritus, mirra verò incorruptionem & mortificationem carnis exprimunt. Sicut Virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris, ac si apertius diceret. Sponsa nostra charissima propria exsultatione fumus est, citò ascendens & citius euanesceus. At nostro iudicio quasi virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris, in illa suauitas thuris, & myrrhæ incorruptio ac carnis mortificatio splendet, in ea nihil carnale, sed omnia spiritum redolent; virgula fumi est, sed non citò euane-

scens, tanta enim virtute pollet, vt ipsum, quem mōtes & colles mundi expavesunt, suis humeris sustentare possit; Pulvis est, sed pigmentarij myrrhæ & thuris. Sicut virgula fumi. Diuerso modo vertunt prædicta verba sacri expositores, aliqui sic vertunt, sicut palma fumi, alij, sicut columna fumi, Sanctus Ambrosius epist. 62. sic prædicta Verba exponit, sicut virgularum seu stipitum fumi, quæ omnes versiones humilitatem Beatissimæ Virginis extollunt & prædicant. In columna quidem, cui tota domus machina innititur, & in palma, quæ fortissima arbor est, cum ventorum agitata incolumis semper persistat, humilitatis Beatiss. Virginis magnitudo clarè ostèditur. Sicut virgularum seu stipitum fumi (inquit Ambrosius.) quæ etiam explicatio rectè magnitudinem humilitatis adumbrat, facile enim est vnàm aut alteram virgam manibus confringere, vnū aut alium stipitem conuellere, sed plures simul difficile sanè est; Vbi præstantia humilitatis Beatiss. Virginis Mariæ clariùs exprimitur & extollitur, quæ tanta fuit, vt ipsum mundi opificem & molitorem sola sustinuerit, & sustentauerit, ac in proprio gremio receperit. Quæ omnia stupens Sanctus Petrus Chrysologus sermone 140. sic ait. *Qualis sit Deus satis ignorat ille, qui huius Virginis mentem non stupet, animam non miratur, Pauet cælum, tremunt Angeli, creatura non sustinet, natura non sufficit, & vna puella sic Deum in sui pectoris gremio capit,*

capit, recipit, oblectat hospitio, ut pacem terris, cœlis gloriam, salutem perditis, vitam mortuis, terrenis cum cœlestibus parentelam, ipsius Dei cum carne commercium pro ipsa domus exigat pensione.

Ex aromatibus myrrha & thuris. His verbis duo humilitatis contraria effecta nobis aperiuntur, humilis enim bona opera patrata celat & occultat, dum tamen magis ab ipso operiuntur, eò magis patescunt & elucet. Quemadmodum enim peccatum, licet latenter & occultè perpetretur, tandè cœlum clamoribus excitans pluribus innotescit, vt in peccato Cain manifestum fuit, ita domino attestante & asseuerante. *Vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra.* Et alibi; *si malè egeris, peccatum tuum in foribus aderit.* Genes. cap. 4. Sic virtus humilitate contecta, magis eminent & se omnibus videndâ ostentat. Quod ni fallor, indicare voluit Spiritus Divinus sigillatim annumerâdo & designando species aromaticas, ex quibus Beatiss. Maria tanquã aroma singulare, ac planè diuinum coalescit. *Ex aromatibus myrrha & thuris, & vniuersi pulveris pigmentarij,* quantumuis enim virtutes humilitate lateant, quemadmodum & diuersa odorum genera in aromate occultantur, vt vix illorum differentia percipiatur, sitamen ex corde amore diuino inflammato oriantur, omnibus apertè innotescunt, sicut & odorum diuersa genera quæ in aromate latitant, si ad ignem applicentur, omnibus conspicua fiunt. *Ex aromatibus myr-*

rha & thuris. Idèd Spiritus Divinus in Maria sigillatim myrrham mortificationis & orationem in thure repræsentatam designat. *Et vniuersi pulveris pigmentarij;* item omnia virtutum genera in publicam lucem eruit, nè obscurata tenebris, aliquo modo oblivioni tradantur. Quod nulla alia ratione nostro iudicio à Spiritu Divino effectum est, nisi quia Beatissima Virgo præ humilitate, suas virtutes occultare & abscondere nitebatur, idèd in publicam lucem eruuntur ac manifestantur, vt ipsa etiam in suo cantico insinuat. *Quia respexit humilitatem ancilla sua.* Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Luc. 2. Quibus verbis non vult indicare solam humilitatem diuinis oculis placuisse, sed omnes etiam virtutes, humilitate tamen tectas & occultatas, quæ non solum Dei, sed omnium etiam creaturarum oculos post se tulerunt. *Idèd beatam me dicent omnes generationes.* Ac si diceret; *Quia virtutes humilitate cooperui,* idèd non solum Dei, sed etiam omnium mortalium oculis patefient, *Et vniuersi pulveris pigmentarij.* Hic aliquid altius perpendendum est; Spiritus enim Diuinus omnium virtutum & cœlestium aromatum pigmentarius, tantè humilitatis motiuo ductus, omnes & singulas gratias, virtutes ac prærogatiuas, quæ in alijs iustis diuissim reperiuntur, in Beatissima Virgine quasi in vnum excellentiori profus modo collegit & colligavit; quare sola ipsa plures gra-

tia

tia, charitatis gradus adepta est, quam omnes simul homines & Angeli, etiam si in vnum conueniant. Ita asserit Bernardus S. serm. 15. de festiuitatibus Beatiss. Virg: in cuius confirmacionem, affert illa verba, *Multa filia congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas.* Proverb. cap. 31. Ex quo infert Sanctus Augustinus & refertur à sancto Bonaventura in speculo Virg: cap. 6. Deum intensius Beatiss. Virginem dilexisse, quam omnes alios sanctos, etiam si collectim sumantur. Hæc sunt verba sancti Augustini. *Te ipse Rex regum, vt matrem veram & decoram sponsam, præ omnibus diligens amoris amplexu sibi associat.* Et in eodem cap. *Quid mirum si præ omnibus diligit &c.* Et hinc oritur quod sancti patres verba sacre scripture magis significatiua & demonstratiua amoris diuini erga creaturas, applicant & accommodant Beatissimæ Virgini, qualia sunt illa. *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum;* Cant. 4. Ac si diceret sponsus, suum maximum amorem manifestans; Charissima & dilectissima sponsa, non solum tui amore captus sum, sed etiam mortuus & exanimis, vitam cum morte commuto, quod plane indicant illa verba. *Vulnerasti cor meum.* Vulnus enim cordi inflictum etiam si paruum sit mortem tamen certissime infert. Nec mirandum Deum plus Beatiss. Virginem, quam ceteros sanctos dilexisse, cum in illa maior &

excellentior gratia & charitas reperiretur, ex qua amor Dei erga creaturam pensandus & colligendus est. Aliud addam & verissime proferam, ad sanctitatem Beatiss. Virginis efferendam & extollendam, quod humanum & Angelicum ingenium superat, nullam scilicet gratiam gratiæ Christi seruatoris nostri similiorem esse, & proximiorum gratia Beatiss. Virginis. Quod graviter comprobari potest, si diligenter perpendamus gratiam Christi Domini dignitati capitis Ecclesiæ & Verbi Diuini maiestati proportionatam fuisse, & cum nulla maior dignitas & maiestas excogitari possit dignitate capitis Ecclesiæ & maiestati vnigeniti patris æterni, hinc aperte vincitur, gratiam Christi Domini omnem gratiam cunctorum Angelorum & hominum longè superasse; Cum ergo post dignitate Christi nulla alia maior sit dignitate matris Dei, inde etiã colligi manifestè potest, quod sicut gratia Christi gratiam cunctorum Angelorum & hominum excelluit, ita etiam proportione loquendo iuxta dignitate matris Dei, gratia ipsius Beatissimæ matris gratiam cunctorum hominum & Angelorum excessit & longo intervallo superavit. Quo motivo Beatus Bernardus asseruit gratiam in Christo, tanquam in fonte & primo principio reperiri, in Maria verò sanctissima tanquam in canali & aque ductu, per quem gratia Christi domini ad alios Ecclesiæ sanctos

de-

derivatur, in alijs vero sanctis tanquam in quibusdam riuulis inueniri. Christus saluator & redemptor noster caput est & origo gratiæ præstantissimæ, quam in sua membra liberaliter diffundit; Maria verò collum est Ecclesiæ, cui primò tota capitis gratia communicatur, ex quo postea ad alia mystici corporis membra derivatur, in quo peculiarem quandam eminentiam sortitur collum inter alia corporis membra, sua enim peculiari vita gaudens, aliorum etiam membrorum vita potitur, cum ex capite per collum ad cæteras corporis partes deriuetur. Omnes sancti, qui in Ecclesia reperiuntur, membra sunt corporis Christi mystici, ipse Christus caput est, à quo omnia membra spiritualé gratiæ vitam mendicant, collum vero Beatissima Virgo. Hæc igitur est eminentia Beatiss. virginis, in qua omnia alia Ecclesiæ membra antecellit; cum enim collum sit, sua peculiari gratiæ vita fungens, quæ ad alia membra non descendit, ipsam etiam Christi capitis & aliorum sanctorum vitam prius in se continet, deinde per Ecclesiæ membra distribuit. Ideò spiritus sanctus sponse collum ita extollit. *Sicut turris David, collū tuum, mille clypei pendent ex ea omnis armatura fortium. Cant. 4.* quia ex illo tanquam ex arce ac turri munitissima fortissimorū virorū arma & insignia pendunt, omnes sanctorum virtutes ac peculiare prerogativa, stemmata, ac omnis armatura fortium; Quia ut dicit sanctus Anselmus. *Existi-*

mandum est Beatiss. Virginem ea puritate niteri, quā maior sub sole nequeat intelligi. Placeat Divinæ maiestati, vt ex Christo tanquā ex capite & fonte, per hoc Ecclesiæ collum gratia divina ad nos descendat, quā insigniti & exornati, æterna gloria digni inueniamur. Quam mihi & vobis, &c.

Sermo Tertius.

PRO SALVTATIONE Angelica.

Notanda sunt illa verba quæ habentur psal. 86. *Homo natus est in ea, ipse fundavit eam altissimus, dominus narravit in scripturis populorū.*

Vbi excellentia præsentis festivitatis cõmendatur; Hodie enim Ecclesia Catholica celebrat prima illa fundamenta, quæ ad domum & templum Dei in terris erigendum iacta fuere, fundamenta sanè ita solida & firma, vt non mortalium sed solius Dei manibus jacciantur. *Ipse fundavit eam altissimus.* Licet enim vt homo natus sit in ea, sub humili & abiecta pauperrimi infantis forma, illam tamen vt altissimus, & omnipotens fabricatus est. Reges, propheta & Patriarchæ in genealogia Christi designati aliquid cõtulerunt, vt templum hoc amplissimū exstrueretur; sicut